

Hrvoje Pavić

Razgovor s izv. prof. dr. sc. Hrvojem Petrićem

Dr. Hrvoje Petrić

Hrvoje Petrić, izvanredni je profesor na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu na kojem predaje ekonomsku historiju i ekohistoriju. Pokretač je i urednik znanstvenog časopisa „*Ekonomska (historija) i eko-historija*“. Predsjednik je Društva za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju te dopredsjednik Društva za hrvatsku povjesnicu. Autor je stotinjak stručnih i znanstvenih članaka, četiri samostalne knjige (*Koprivnica na razmeđu epoha 1765-1870., Općina i župa Drnje. Povijesno geografska monografija, Koprivnica u 17. stoljeću, Pogranična društva i okoliš*) te desetak knjiga u suautorstvu o selima Đelekovec, Torčec, Knežinec, Donja Dubrava, utvrđi Novi Zrin, o gradovima Zagrebu, Samoboru, Bjelovaru itd.

1. Kako je na Vas kao znanstvenika koji se u novije vrijeme najviše bavi poviješću okoliša utjecala suradnja na međunarodnom istraživačkom projektu *Triplex Confinium*?

Ta suradnja imala je veliki utjecaj. U Hrvatskoj su pretpostavke za brzi razvoj ekohistorije realizirane od kraja 20. stoljeća i to unutar međunarodnog istraživačkog projekta „*Triplex Confinium*“ voditelja Drage Roksandića. Taj projekt istražuje imperijalna višegrađnja Mletačke Republike, Osmanskog Carstva i Habsburške Monarhije, a preko njega ekohistorija je uvedena ne samo u Hrvatsku nego i u njeno okruženje. Sveučilišnu nastavu iz ekohistorije uveli smo na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 2003. godine i bili u tome prvi u jugoistočnoj Europi. Dvije godine kasnije osnovali smo Društvo za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju te iste godine pokrenuli specijalizirani časopis „*Ekonomska i ekohistorija*“. Usporedbe radi, Europsko udruženje za povijest okoliša (The European Society for Environmental History) osnovano je svega šest godina prije našega. Inače, ekohistorija može ponuditi znanje o procesima koji su doveli do današnjih problema vezanih uz neka aktualna okolišna pitanja te na taj način može pomoći.

2. Poznati ste kao hrvatski ekonomski povjesničar i povjesničar okoliša, tj. eko – eko povjesničar. Zbog čega ste se počeli baviti istraživanjem ekonomske povijesti i ekohistorije?

U Drnju i Torčecu, gdje sam živio dio djetinjstva, postojali su ekološki problemi poput zagađenja vodotoka i zraka. U borbi protiv zagađenja lokalno se stanovništvo samoinicijativno organiziralo. Doživljavao sam i poplave potoka Glibokog te vrlo rano imao brojna iskustva s rijekom Dravom. Na tragu toga došlo je do traženja odgovora na brojna pitanja koja su u sebi sadržavala i prostornu i vremensku dimenziju. To me postupno usmjerilo prema studiju geografije i povijesti. Kao student povremeno sam bio uključen u neke od inicijativa vezane uz zaštitu okoliša i prirode. Kako sam želio povezati povijest i geografiju, diplomirao sam iz historijske geografije pod vodstvom Dragutina Feletara, koji je u početku imao značajan utjecaj na moj stručni i znanstveni razvoj. Tema istraživanja bila je vezana uz jedan vrlo mali prostor - općinu Drnje, koja

Dr. Hrvoje Petrić na Grand Canyonu

se nalazi u hrvatsko-mađarskom pograničju. Kasnije sam diplomski rad proširio i objavio kao knjigu. Kako je prošlost istraživanog područja bila usko vezana uz brojne promjene toka rijeke Drave i poplave, ta su me istraživanja odvela u smjeru ekohistorije.

Poticaaj za bavljenje socioekonomskom poviješću zahvaljujem Miri Kolar-Dimitrijević. Ona mi je u vrijeme studija predavala gospodarsku povijest. Kako i povijest okoliša na svojoj drugoj razini obuhvaća ekonomsku aktivnost, istraživanja ekonomske povijesti i ekohistorije nastojao sam međusobno povezati. To je bilo vidljivo i u vrijeme pisanja mogega magistarskog rada u kojem sam pokušao postaviti model pograničnog grada. Takav istraživački model do tada još nije bio postavljen u hrvatskoj historiografiji. Za primjer sam uzeo Koprivnicu u 17. stoljeću, gdje sam povezo povijest okoliša i ekonomsku povijest s historijskom demografijom. Inače sam i o historijskoj demografiji napisao veći broj radova te smatram kako je nemoguće istraživati ekonomsku historiju bez da se poznaju demografski aspekti. Magistarski sam rad, u proširenom obliku, objavio kao knjigu koja je nagrađena. Nakon toga sam sudjelovao na više konferencija s temama iz ekonomske historije te objavio niz članaka.

U sklopu ranije spomenutog projekta Triplex

Confinium, a u suradnji s Povijesnim društvom Koprivnica organizirao sam drugi međunarodni ekohistorijski znanstveni skup u Hrvatskoj i jugoistočnoj Europi koji je bio u Koprivnici 2003. godine s usmjerenjem na podravsko višegranje, tj. prostore uz rijeku Dravu u Austriji, Sloveniji, Mađarskoj i Hrvatskoj. Veći dio članaka s te međunarodne konferencije objavljen je u zborniku „Ekohistorija rijeke Drave“, koji sam uredio zajedno s Dragutinom Feletarom i Dragom Roksandićem. Od velike je važnosti bila suradnja s Dragom Roksandićem, od kojega sam puno naučio ne samo vezano uz ekohistorijska razmišljanja nego i puno šire te dobio brojne poticaje koji su bitno utjecali na moje znanstveno sazrijevanje. On je bio i mentor moje doktorske disertacije koja je u nakladi Meridijana i Društva za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju 2012. objavljena kao knjiga „Pogranična društva i okoliš. Varaždinski generalat i Križevačka županija u 17. stoljeću“.

3. Kako je došlo do pokretanja časopisa *Ekonomska i ekohistorija*?

Godine 2005. na Filozofskom fakultetu u Zagrebu grupa entuzijasta koje zanima ekohistorija i gospodarska povijest osnovala je Društvo za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju. To je društvo iste godine zajedno

s izdavačkom kućom Meridijani, međunarodnim istraživačkim projektom «Triplex Confinium» i drugim čimbenicima pokrenulo časopis Ekonomska i eko-historija. Prva četiri broja uređivao sam zajedno s najuglednijom živućom hrvatskom gospodarskom povjesničarkom Mirom Kolar-Dimitrijević, a iduća četiri broja s Dragom Roksandićem, historičarem europskog ugleda te jednim od inicijatora razvoja ekohistorije u nas. Od drugoga broja krenuli smo objavljuvati tematske blokove o bolestima i okolišu, vodama, zaštiti rijeka, lovu, šumama, planinama itd. Trenutno zajedno s Paulom Hirtom s Arizona State University pripremam tematski broj ovoga časopisa o povijesti održivosti koji bi u cijelosti trebao biti objavljen na engleskom jeziku. Valja istaknuti kako u svijetu postoji svega desetak znanstvenih časopisa iz ekohistorije te nešto više iz ekonomske historije, no ni jedan od njih nije usmjeren kao naš časopis, s ovakvom vrstom ekonomske i ekološke interdisciplinarnosti u povijesnoj perspektivi.

4. Kako biste Vi definirali ekohistoriju?

Pitanje je možemo li ekohistoriju ili povijest okoliša smatrati samo znanstvenom disciplinom ili je riječ o novom multidisciplinarnom istraživačkom području. Ekohistorija ili povijest okoliša istražuje međuodnos čovječanstva i ostatka prirode. Svjesno kažem ostatka prirode jer čovjeka nedvojbeno smatram dijelom prirode. Procesi vezani uz pojačanu degradaciju okoliša i pojava ekološkog pokreta 60-ih godina prošlog stoljeća usmjerili su mnoge povjesničare prema istraživanju povijesnih aspekata ekoloških problema. Povjesničari su i ranije razmišljali o okolišu u povijesnoj perspektivi. Dovoljno se prisjetiti sjajnih poticaja iz znamenite „škole“ okupljene oko francuskog časopisa *Annales* (osnovanog 1929. godine). Zadnjih se godina ekohistorija poprilično razvila, a činjenica je kako s njom sve brojniji povjesničari povezuju razne mogućnosti intelektualne revitalizacije i to s punom otvorenosću ne samo prema humanističkim i društvenim znanostima, već i prema prirodnima, što je izuzetno važno kada se pristupa holistički.

Teme ekohistorije mogu se podijeliti u tri skupine:

1. promjene okoliša pod utjecajem ljudskog djelovanja;
2. utjecaj okolišnih čimbenika na povijest ljudskog roda;
3. povijest ljudskog razmišljanja o okolišu. Ekohistorija se javila u 1970-ih godina u SAD-u u ozračju ekološkog pokreta za čiji je razvoj bila važna knjiga Rachel Carson „*Silent Spring*“ (1962.) o štetnom djelovanju pesticida na okoliš. Za jačanje američkog ekološkog pokreta bila je poticajna i prva proslava Dana planeta Zemlje 1970. godine. Time se u američkom društvu razvila poticajna klima koja je motivirala mnoge povjesničare na usmjeravanje prema istraživanjima povijesnih aspekata gorućih ekoloških

problema iz čega je nastala ekohistorija kakvu danas poznajemo.

Dr. Hrvoje Petrić ispred dvorca u Bosiljevu

5. Kako biste odredili odnos ekohistorije i današnjih ekoloških problema? Koliko su zapravo ekološki problemi stari?

Ekološki problemi postoje od najstarijih vremena. Dovoljno se prisjetiti kako je još u starogrčko doba Platon svjedočio o tome kako je *ono što je tada ostalo od nekadašnjeg bogatog tla slično kosturu bolesna čovjeka*. „*Brda nekada pokrivena šumom, sada daju pašu samo pčelama. Nekada su duboka tla upijala i zadržavala vodu atmosferskih padalina podržavajući posvuda mnogobrojne izvore i potočice.*“ I Rimljanin Ciceron je zapisao; „*unutar svijeta prirode svojim smo rukama stvorili drugi svijet.*“

S obzirom na sve veći broj aktualnih ekoloških problema u svijetu i danas se sve više javlja potreba za njihovim objašnjenjem u dugom trajanju. Tu rasprave ekohistoričara mogu koristiti. Ekohistorija kao vrsta teži razumijevanju života, rada i razmišljanja ljudske vrste u odnosu na ostatak prirode i to kroz promjene tijekom vremena. Upravo su te promjene koje smo mi, ljudi, napravili u okolišu utjecale na naša društva, povijesti pa i na našu sadašnjost, koju je moguće bolje razumjeti kroz ekohistorijski pristup. Okolišni problemi privlače sve veću pozornost posljednjih desetljeća vjerojatno zbog toga jer se povećava njihova važnost. Čini mi se kako je ekohistorija potrebna kao pomoć u razumijevanju načina na koji su ljudi utjecali na njihov nastanak, ali i radi objašnjenja na koji se način ljudska vrsta nosila s tim problemima.

6. Kako nam ekohistorija može pomoći u razumijevanju ekoloških problema današnjice? Posebice mislim na poplave koje su nedavno zahvatile središnju i istočnu Hrvatsku. Jesu li regulirane rijeke sada pokazale svoju pravu čud? U kojoj mjeri je opravdano djelovanje čovjeka na okoliš?

Povijest poplava je još uvijek neispričana priča povijesti čovječanstva u njegovom odnosu prema ostatku okoliša. Ne postoji primjerice globalna povijest poplava, nema europske povijesti poplava pa tako ni hrvatske. To ne čudi jer je do sada bilo izvan fokusa povijesne znanosti. Najnovije poplave ukazale su na potrebu izrade kataloga poplava u Hrvatskoj na čemu sam počeo raditi ovoga proljeća. Kada on bude u naprednoj fazi moći će se usporediti intenzitet ovogodišnjih katastrofalnih poplava u odnosu na ranije. Ono što u ovom trenutku mogu reći, na osnovu iskustva iz prošlosti, o racionalnom sustavu obrane od poplava da je u poplavnim područjima bio razvijen suživot ljudi s poplavama na način da je ljudska opstojnost bila na njih pripremljena bilo gradnjom nastambi na sigurnijim, povišenijim područjima, bilo načinom gradnje kuća „na kat“ kao primjerice u Posavini, ali i na druge načine.

Upravo to ukazuje na preispitivanje našeg odnosa prema rijekama, koje su prevelikom kanalizacijom i regulacijom postale podložnije poplavama. Uz to, ne treba zaboraviti kako se nalazimo u vrtlogu klimatskih promjena čiji rezultat može biti sve više ekstremnih kiša, a time i poplava. Ljudi trebaju biti svjesni toga, a vjerujem kako se iz povijesnog iskustva može vidjeti da je suživot čovjeka i rijeke moguć, ali pod sasvim drugim uvjetima.

7. Prate li istraživanja hrvatskih povjesničara trendove istraživanja na svjetskoj i europskoj razini? U kojoj mjeri hrvatski povjesničari surađuju s inozemnim povjesničarima okoliša?

Postoje historiografska središta koja oblikuju trendove. Za svakog povjesničara dobro je biti informiran o tome i pratiti što se događa u struci. Zbog toga treba znati strane jezike, a posebno engleski. U područjima koja više pratim vidljivo je da su kolegice i kolege dobro upućeni u trendove istraživanja, što je dobro. Međunarodna suradnja ovisi o osobnim prioritetima, ali i istraživačkim sklonostima inozemnih partnera. Primjerice, unutar povijesti okoliša postoji još uvijek vrlo ograničena međunarodna suradnja hrvatskih istraživača s inozemcima. Ona se odnosi na privatne kontakte te hrvatski povjesničari okoliša još uvijek nisu uključeni u međunarodne istraživačke projekte. Identično je stanje i s ekonomskom poviješću.

8. U kojim ste se zemljama i institucijama usavršavali kao povjesničar okoliša? U kojoj mjeri su Vam inozemna iskustva pomogla u usavršavanju i istraživanjima?

Iz povijesti okoliša prvo sam se usavršavao u German Historical Institute u Washington D.C.-u gdje je moj euro-američki mentor bio Christof Mauch, kasniji predsjednik Europskog udruženja za povijest okoliša i današnji ravnatelj *Rachel Carson Center for Environment and Society* u Münchenu. Tamo sam surađivao i s nizom drugih povjesničara okoliša.

Iduća adresa mojeg usavršavanja iz povijesti okoliša bila je Arizona State University. To je najveće američko javno sveučilište i trenutno jedno od najboljih mjesta za usavršavanje iz povijesti okoliša, a posebno iz povijesti održivosti odnosno povijesti vatre. Osim toga, to sveučilište ima i poseban fakultet održivosti gdje se velika pozornost daje izučavanju ekohistorije. Također, Arizona State University odgaja studente u duhu održivosti, a tako je koncipirana i cijela organizacija sveučilišta što je omogućilo povoljne uvjete i za razvoj povijesti okoliša. Stoga nije čudno što se tamo ekohistorija predaje na nekoliko mjesta: studiju povijesti, biologije, politehnike i geografije. Usko sam surađivao s nekim od najpoznatijih imena iz ekohistorijskog polja istraživanja u svijetu kao što su primjerice Stephen J. Pyne, Billie Lee Turner i drugi. Nastojao sam što više naučiti o globalnoj povijesti okoliša te povijesti održivosti. U sklopu toga izučavao sam metodologiju, raspravljao o raznim pristupima pojedinim temama s vrhunskim znanstvenicima na više američkih sveučilišta (npr. Donald Worster s University of Kansas, John McNeill s Georgetown University, J. Donald Hughes s University of Denver itd.). Uz to, provodio sam istraživanja, imao terenske obilaskе od pustinjskih i prerijskih okoliša, preko pješaćenja nacionalnim parkovima do obilaska prostora oko ugaslih vulkana na pacifičkim otocima. Također, sudjelovao sam u organizaciji konferencije o povijesti održivosti koja je okupila većinu relevantnih američkih i svjetskih stručnjaka za povijest okoliša.

9. Kako ocjenjujete zanimanje za istraživanje ekonomske povijesti u Hrvatskoj? Doživljava li ekonomska povijest ponovni uzlet među istraživačima? Koji su Vaši doprinosi ekonomskoj povijesti?

Ekonomska povijest u Hrvatskoj svoj je istraživački uspon imala između 1950. i 1980. godine. To ne znači da kasnije nije bilo vrijednih priloga o ekonomskom razvoju na hrvatskom području. Od početka 1990-ih do danas vidljivo je bogatstvo raznih pristupa i porast broja istraživača, no

usprkos tim pozitivnim pomacima gospodarska je povijest uglavnom svedena na vrlo tradicionalne obrasce. Nastavni sadržaji iz gospodarske povijesti vraćeni su na Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu te na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu, a prošireni su i na dio novoosnovanih studija povijesti. Time su se umnožile institucionalne podloge, no nema više jedinstvenih vizija daljnjeg razvoja gospodarske povijesti. Čini mi se kako ima dosta prostora za optimizam jer je iz brojnosti pojedinačnih istraživanja i inicijativa moguće utvrditi da postoji daljnja perspektiva gospodarske povijesti u Hrvatskoj. No, ekonomska povijest kojoj je u središtu čovjek nužno mora biti više otvorena interdisciplinarnosti i transdisciplinarnosti.

Vezano uz moj rad, prvi su mi radovi u velikoj mjeri bili vezani baš uz ekonomsku povijest, a taj interes nije nestao do danas. Nakon što se niz godina ekonomska povijest nije predavala na Filozofskom fakultetu, 2008. godine uspjeli smo vratiti na Odsjek za povijest tu nastavu s time da je danas težište ekonomsko-historijskog nastavnog rada na ranome novom vijeku. Kako i povijest okoliša na svojoj drugoj razini obuhvaća ekonomsku aktivnost, tako sam istraživanja ekonomske povijesti i ekohistorije nastojao međusobno povezati. Na više mjesta sam povijest okoliša i ekonomsku povijest nastojao povezivati s historijskom demografijom. Inače sam i o historijskoj demografiji napisao veći broj radova te smatram kako je nemoguće istraživati ekonomsku historiju bez poznavanja demografskih aspekata. Nedavno sam objavio kratki pregledni članak koji je trebao dati najosnovnije informacije i ocjenu najvažnijih aspekata pisanja o hrvatskoj ekonomskoj historiji. Taj je rad objavljen u knjizi „Vizija raziskav slovenske gospodarske in družbene zgodovine“, a objavili su ga Založba ZRC i Zgodovinski inštitut Milka Kosa ZRC SAZU u Ljubljani 2014. godine. Nastavio sam raditi na dopunjavanju toga teksta pa se nakon nekog vremena nadam objavljivanju potpunijeg pregleda hrvatske ekonomske historiografije.

Dr. Hrvoje Petrić u Washington DC

10. Poznati ste kao vrijedan i aktivan povjesničar te zanimljiv predavač. Kako uspijete uskladiti istraživačku znatiželju s vremenom koje Vam ostaje nakon nastave na Filozofskom fakultetu? Na kojim projektima trenutno radite? Možemo li od Vas očekivati novu knjigu u sljedećem razdoblju? U kojoj mjeri ekonomska povijest i ekohistorija mogu redefinirati sliku povijesti kakvu smo do sada imali o prošlosti?

Uvijek u nastavu nastojim unositi rezultate novijih istraživanja domaćih i inozemnih povjesničarki i povjesničara. Koliko mogu, unosim i vlastite spoznaje spajajući tako istraživački i nastavni rad. Također, studente nastojim poticati na istraživanja, što se najbolje može vidjeti u njihovim diplomskim radovima. Trenutno radim na nekoliko istraživanja vezanih uz povijest okoliša, ali i ekonomsku povijest, od kojih sam neke ranije spomenuo. Povijest je intelektualno vrlo živa struka i ujedno poprilično zanimljiva javnosti. Ekohistorija pomaže povijesti novim gledištima i postavljanjem novih pitanja bitno drugačijih od onih koja su ranije postavljali povjesničari. Ona otvara mogućnost multidisciplinarnog mišljenja te potiče suradnju među znanstvenicima iz različitih disciplina. Takvi pristupi sasvim sigurno mogu redefinirati sliku povijesti kakvu smo do sada poznavali. Također, valja istaknuti kako je upravo ekohistorija brojne povjesničare dovela barem do uvida o tome kako se mogu postići mnogo bolji rezultati na terenu koji im je zajednički s drugim disciplinama. S druge strane, valja istaknuti kako je s produbljanjem globalne gospodarske recesije sve aktualnija ekonomska povijest. Ona može dati odgovore na mnoga pitanja, među ostalim kako i zašto se dogodilo ekonomsko potonuće u Hrvatskoj te u dijelu zapadnog svijeta.

11. Je li moguće pokušati odgovoriti na izazove budućnosti izučavanjem prošlosti i grešaka koje je čovjek napravio ili na vlastitim greškama ne učimo?

Tu se otvaraju pitanja zašto i kako koristiti znanja o prošlosti te istovremeno saznati o sadašnjosti, a možda i o budućnosti? Unutar ekohistorije je zanimljivo pitanje istraživanja sukoba između lokalnih zajednica i većih entiteta oko određivanja pitanja koje se tiču okoliša. Taj bi nam se problem mogao javiti u bliskoj budućnosti. Navesti ću jedan od brojnih mogućih primjera. U Hrvatskoj se, prema nekim istraživanjima, preko 80 posto građana protivi genetički modificirani organizmima, koji ako se unose u organizam kao hrana mogu biti štetni za ljudsko zdravlje. Osim toga njihov uzgoj ima neupitno

štetne posljedice po okoliš. Postoji mogućnost, premda mala, da nam neke institucije preporuče sjetvu genetički modificiranog (GM) sjemena ili počnu vršiti pritiske da se to provede. Pitanje je kako će se vlasti u Hrvatskoj tada postaviti po ovom pitanju koje je od izuzetne važnosti za našu budućnost. Hoćemo li pri donošenju ove, ali i drugih odluka vezanih uz životno važne okolišne teme tijekom budućnosti napraviti greške ili naučiti nešto izučavanjem prošlosti što bi moglo pomoći njihovom izbjegavanju, ovisi o svima nama.

12. U ožujku ove godine u Osijeku održali ste iscrpno i zanimljivo predavanje *Ekohistorija rijeke Drave u ranom novom vijeku*. Prikazali ste suživot rijeke i ljudi na njezinim obalama. U kojoj je mjeri moguće istraživati povezanost rijeka i naselja? Koje su, prema Vašem mišljenju, mogućnosti istraživanja suživota grada Osijeka i rijeke Drave?

Rijeke u nizinama su dinamične, one su tisućljećima mijenjale svoj tok. Navest ću nekoliko primjera o odnosu rijeka i naselja. Usljed poplave koja se zbila prije više od tri stoljeća (vjerojatno negdje oko 1712.), ogromna masa vode, koja se pretvorila u ogromnu bujicu, nevjerojatnom je snagom mijenjala svoj tok. Tome je pogodio i pad terena. Poslije katastrofe, stanovnici Legrada (koji je kao prosperitetno trgovište po broju stanovnika bio tek nešto manji od zagrebačkog Gradeca) našli su se na jednom otoku, sa svih strana opkoljeni vodama Drave. Kasnije je južni dravski rukav presušio, a cjelokupna matica rijeke preselila se u sjeverni tok te je time došlo do „preseljenja“ Legrada iz Međimurja u Podravinu. U sedamdesetak godina, od 1698. do 1771., broj stanovnika Legrada, pod utjecajem poplava Drave, gotovo je prepolovljen, a Legrad je zauvijek izgubio svoju gospodarsku snagu.

Stanovnici podravskog sela Drnje su nakon niza poplava: 1810., 1812., 1814. itd. morali preseliti od poplava na sigurniju lokaciju. U jednoj od poplava rijeka Drava je doslovno uništila dobar dio sela te su stanovnici postali svojevrsni „ekološki prognanici“. Taj je problem riješen osnivanjem novih sela - Gotalova i Gole, u koja su naseljeni prognani stanovnici Drnja od poplava. Istovremeno je Drnje izgubilo i svoje stanovništvo i centralne funkcije, a od tih gubitaka se nikada nije oporavilo.

U rujnu ove godine (2014.) dijelove Drnja ponovo je zahvatila poplava, a dio stanovnika je morao biti privremeno raseljen. Ovogodišnje poplave pogodila su identična područja kao i u vrijeme katastrofalnih poplava u 18. i 19. stoljeću. Ljudi koji su imali kuće na onim područjima koje Drava nije poplavila kroz povijest nisu bili ugroženi ni ove godine. Poplavom su bile pogođene one zone koje su bile poplavljene i prije dva stoljeća ili

Dr. Hrvoje Petrić u Nacionalnom parku Hawaii Volcano

tereni novogradnje na dravskim polojima. Slično je bilo i u Posavini gdje su poplavama bila izložena područja nove naseljenosti.

Treba imati na umu kako su ovogodišnje poplave pokazale visoku razinu solidarnosti u našem društvu, pogotovo prema politički najslabijima. Mogao bih se složiti da u poplavama stradavaju područja koja imaju najmanju političku moć i utjecaj jer se veliki i moćni nekako pobrinu za sebe. No to nije uvijek pravilo. Dovoljno se sjetiti velike poplave Save iz 1964. koja je potopila politički snažni Zagreb, doduše opet u tome gradu područja u kojima su obitali siromašniji žitelji. Nakon toga je napravljen vrlo skup, ali učinkovit sustav zaštite Zagreba od poplava. No u trenucima velikih količina voda u Savi i njezinim pritocima, kao da se problem šalje nizvodno.

Osijek je jedini hrvatski grad koji leži s dvije strane Drave te je pronašao način za suživot s rijekom. Dio istraživanja odnosa Osijeka i rijeke Drave je već napravljen, ali još treba napraviti niz predradnji za eventualnu monografsku studiju ili čak knjigu.